

Sygn. akt II UK 254/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda

Protokolant Grażyna Grabowska

w sprawie z wniosku S. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o wysokość kapitału początkowego,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw

Publicznych w dniu 9 lutego 2016 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 5 grudnia 2014 r.,

- 1. oddała skargę kasacyjną,**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 13 lutego 2013 r. ustalił ubezpieczonemu S. G. kapitał początkowy, przyjmując do ustalenia jego wartości

podstawę wymiaru w kwocie 1.912,28 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest od dnia 1 stycznia 1975 r. do dnia 31 grudnia 1984 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 156,63%. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 r. stanowił kwotę 209.846,45 zł. Do wyliczenia wysokości kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił 30 lat i 26 dni okresów składkowych.

Kolejną decyzją z dnia 14 lutego 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ponownie ustalił ubezpieczonemu kapitał początkowy. Jego wartość uległa przeliczeniu z uwagi na dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę ubezpieczonego.

Odwołania od powyższych decyzji wniósł ubezpieczony S. G. zarzucając, że organ rentowy do wyliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego błędnie ustalił podstawę wymiaru składek za rok 1976 w kwocie 69.557 zł. Powinien przyjąć wysokość wynagrodzenia za rok 1976 w kwocie nie niższej niż za rok 1975 , czyli w wysokości 121.690 zł.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. wyrokiem z dnia 23 stycznia 2014 r. oddalił odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczony S. G. w dniu 31 grudnia 2012 r. złożył do organu rentowego wniosek o przyznanie mu emerytury. Od dnia 8 lipca 1968 r. do dnia 15 lipca 1972 r. oraz od dnia 20 września 1972 r. do dnia 28 czerwca 1976 r. ubezpieczony zatrudniony był w Stoczni [...]na stanowisku monter-a ślusarskiego wyposażenia okrętowego. Stosunek pracy ubezpieczonego został rozwiązany z dniem 28 czerwca 1976 r. bez wypowiedzenia z powodu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych, w szczególności za brak dyscypliny społecznej i aktywne uczestnictwo przy wprowadzaniu chaosu i dezorganizowanie pracy na swoim stanowisku w dniu 25 czerwca 1976 r. Terenowa Komisja Odwoławcza do Spraw Pracy orzeczeniem z dnia 3 sierpnia 1976 r. oddaliła żądanie ubezpieczonego o przywrócenie do pracy, a następnie Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 października

1976 r. (P .../76) oddalił odwołanie ubezpieczonego od powyższego orzeczenia. W myśl porozumień sierpniowych rozwiązanie stosunku pracy ubezpieczonego z dniem 28 czerwca 1976 r. bez zachowania okresu wypowiedzenia zostało uznane za bezzasadne. Ubezpieczony otrzymał nowe świadectwo pracy z adnotacją o rozwiązaniu stosunku pracy na mocy porozumienia pracodawców. Z tytułu zatrudnienia w Stoczni a od dnia 1 stycznia 1976 r. do dnia 28 czerwca 1976 r. ubezpieczony otrzymał wynagrodzenie w kwocie 53.306 zł oraz z tytułu zatrudnienia w M. od dnia 23 września 1976 r. do dnia 31 grudnia 1976 r. wynagrodzenie w kwocie 16.271 zł. Daje to łącznie kwotę 69.577 zł, która stanowi podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne za rok 1976. Dokumentacja płacowa pracowników Stoczni [...] z lat 1962-1978 nie została zachowana. Natomiast w dostępnej dokumentacji płacowej, począwszy od 1979 r., brak jest jakiegokolwiek dokumentacji dotyczącej ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy mając na uwadze powyższe ustalenia stwierdził, że ubezpieczony nie wykazał, aby w 1976 r. zostały mu wypłacone jeszcze inne kwoty, które powinny zostać uwzględnione w podstawie wymiaru składki za ten rok. Nie jest wystarczające w tej kwestii twierdzenie ubezpieczonego, że na skutek podpisania porozumień sierpniowych oraz na podstawie obowiązujących wówczas regulacji prawnych rozwiązanie z nim umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia uznano za bezprawne i ustalono, że umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem pracodawców (Stoczni oraz M. S.A.) z jednoczesnym przyznaniem mu prawa do wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy od dnia 29 czerwca do dnia 22 września 1976 r. w wysokości zarobków osiągniętych średnio miesięcznie u poprzedniego pracodawcy oraz z wyrównaniem różnic pomiędzy tymi średnimi zarobkami u poprzedniego pracodawcy a zarobkami uzyskiwanymi u nowego pracodawcy za okres równy okresowi wypowiedzenia, który powinien wynosić trzy miesiące.

W ocenie Sądu Okręgowego, tylko jednoznacznie udowodnione kwoty, które podlegały oskładkowaniu mogą stanowić podstawę obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego. Tym samym wysokość wynagrodzenia będącego podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w 1976 r. została przez organ rentowy ustalona prawidłowo na podstawie dostępnych

zaświadczeń o zatrudnieniu i wynagrodzeniu. W żaden sposób ubezpieczony nie udowodnił, aby wraz ze zmianą podstawy prawnej rozwiązania z nim stosunku pracy przez ówczesną Stocznnię przyznano mu i wypłacono wynagrodzenie za okres pozostawania bez pracy w wysokości zarobków osiągniętych średnio miesięcznie w Stoczni oraz z wyrównaniem różnic pomiędzy tymi średnimi zarobkami a zarobkami uzyskiwanymi u nowego pracodawcy (M. S.A.) za okres równy okresowi trzymiesięcznego wypowiedzenia. Innymi słowy, nie jest możliwe i nie ma podstaw prawnych, aby do podstawy wymiaru składek za 1976 r. przyjąć, zgodnie z żądaniem ubezpieczonego, udokumentowane wynagrodzenie ze Stoczni za 1975 r.

Ubezpieczony wniósł apelację od tego wyroku zarzucając naruszenie prawa procesowego, a mianowicie sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału polegającą na uznaniu, że nie udowodnił, aby jego wynagrodzenie za 1976 r. stanowiło wynagrodzenie z 1975 r. w kwocie 121.690 zł.

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 grudnia 2014 r. oddalił apelację.

Sąd Apelacyjny w pełni podzielił ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną, jakiej dokonał Sąd pierwszej instancji i uznał ją za wyczerpującą. W uzupełnieniu prawidłowych rozważań Sądu pierwszej instancji wskazał, że nie znalazł materialnej podstawy rozstrzygnięcia zgodnie z żądaniem odwołania. Z niespornej okoliczności sprostowania świadectwa pracy nie można przypisać porozumieniom sierpniowym mocy samodzielnej podstawy materialnoprawnej skutkującej przyjęciem obowiązku wypłaty kwot podawanych przez ubezpieczonego tytułem wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy oraz dodatku wyrównawczego. Ubezpieczony przyznał, że w związku ze zmianą sposobu rozwiązania stosunku pracy na podstawie porozumień sierpniowych, co znalazło odzwierciedlenie w wydanym mu w 1981 r. nowym świadectwie pracy, nie zostało mu wypłacone z tego tytułu jakiegokolwiek dodatkowe wynagrodzenie.

Sąd Apelacyjny podniósł, że zgodnie z art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 748 ze zm.) osoba ubiegająca się o emeryturę musi wykazać wysokość przychodu stanowiącego podstawę wymiaru składki na

ubezpieczenie społeczne, a jeżeli była pracownikiem wysokość wynagrodzenia. Warunkiem koniecznym do uwzględnienia danych kwot przy wyliczeniu wysokości podstawy wymiaru składki jest ich faktyczna wypłata na rzecz ubezpieczonego. Nie jest możliwe uwzględnienie do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne wynagrodzeń, które nie zostały wypłacone przez pracodawcę.

Powyższy wyrok został zaskarżony w całości skargą kasacyjną wniesioną przez ubezpieczonego. W skardze zarzucono naruszenie prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 5 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez ich niezastosowanie, podczas gdy w związku ze zmianą podstawy rozwiązania stosunku pracy na mocy porozumień sierpniowych przy obliczaniu kapitału początkowego należało wziąć pod uwagę okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia z dniem 28 czerwca 1976 r., pomimo niewypłacenia odszkodowania z tytułu niezasadnego rozwiązania stosunku pracy z winy pracownika;

b) art. 5 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne (Dz.U. Nr 32, poz. 172; dalej jako ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych) przez ich niezastosowanie, podczas gdy ubezpieczony był pracownikiem uspołecznionego zakładu pracy, z którym stosunek pracy został rozwiązany w związku z przekonaniem politycznym i w konsekwencji niepotraktowanie okresu pozostawania bez pracy pomiędzy dniem 29 czerwca 1976 r. a dniem 22 września 1976 r. jako okresu składkowego, który należy uwzględniać przy obliczaniu kapitału początkowego.

W skardze zarzucono również naruszenie przepisów postępowania, które to uchybienie mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak rozważenia zarzutu apelacji co do mocy obowiązującej porozumień sierpniowych.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi

Apelacyjnemu. W uzasadnieniu skargi podniesione zostało, że Sąd Apelacyjny nie rozpoznał zarzutu, iż wraz ze zmianą podstawy prawnej rozwiązania stosunku pracy z ówczesną Stoczną u nowego pracodawcy skarżącemu przysługiwał dodatek wyrównawczy, który powinien zostać wliczony do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego. Obowiązkiem Sądu było rozstrzygnięcie kwestii, czy skarżącemu na podstawie porozumień sierpniowych przysługiwał dodatek wyrównawczy, czy też odszkodowanie z tytułu bezprawnego rozwiązania stosunku pracy. Skarżący wskazał, że obowiązujące w chwili rozwiązania stosunku pracy przepisy nie regulowały kwestii jak traktować okres pomiędzy bezprawnym rozwiązaniem stosunku pracy a momentem podjęcia zatrudnienia u nowego pracodawcy. Niezależnie od tego, na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych w związku z art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okres ten obecnie zaliczany jest jako składkowy, który należy uwzględniać przy ustalaniu prawa do emerytury. Tą kwestią nie zajmował się ani organ rentowy, ani Sądy obu instancji, co uzasadnia wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Organ rentowy w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie skarżącemu na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nieuzasadniona. W pierwszej kolejności z uwagi na zarzuty skargi stwierdzić należy, iż Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w kwestii dopuszczalności skutecznego powołania się w skardze kasacyjnej na zarzut wadliwego uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji (art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c.). W orzecznictwie dotyczącym tego zagadnienia ugruntował się pogląd, zgodnie z którym sporządzenie uzasadnienia w sposób nie w pełni odpowiadający stawianym mu wymaganiom może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej wyjątkowo wtedy, gdy przedstawione w nim motywy nie pozwalają na przeprowadzenie kontroli kasacyjnej zaskarżonego orzeczenia. W sytuacji gdy, istnieje możliwość jednoznacznej rekonstrukcji podstaw rozstrzygnięcia, na podstawie analizy uzasadnienia wyroku, to nie sposób twierdzić,

że uzasadnienie zaskarżonego wyroku zostało sporządzone z naruszeniem wymagań konstrukcyjnych przewidzianych w art. 328 § 2 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 października 2012 r., II PK 64/12, LEX nr 1243026; z dnia 19 marca 2008 r., I PK 238/07, OSNP 2009 nr 15-16, poz. 191; z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 133/07, LEX nr 863912; z dnia 28 lutego 2006 r., III CSK 149/05, LEX nr 182956; z dnia 7 października 2005 r., IV CK 122/05, LEX nr 187124; z dnia 18 marca 2003 r., IV CKN 1862/00, LEX nr 109420). Wskazując na naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. skarżący zarzuca, iż Sąd drugiej instancji nie rozstrzygnął o mocy prawnej porozumień sierpniowych uznając, że jest to kwestia irrelevantna dla rozpatrywanej sprawy. Ze stanowiskiem takim nie sposób się zgodzić bowiem Sąd drugiej instancji jednoznacznie stwierdził, że porozumienia sierpniowe nie zawierały szczegółowych postanowień w kwestii wypłaty dodatku wyrównawczego, którego skarżący *nota bene* nigdy nie otrzymał. W wydanym skarżącemu w 1981 r. świadectwie pracy widnieje jedynie zapis, że „w myśl Porozumień Gdańska i Szczecina rozwiązanie stosunku pracy uznano za bezzasadne i umowa o pracę została rozwiązana na zasadzie porozumienia pracodawców”.

Bezzasadne są także zarzuty prawa materialnego. Po pierwsze w sprawach z ubezpieczenia społecznego zakres i przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza przedmiot decyzji organu rentowego i żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II UZ 1/11, LEX nr 844747 i powołane tam orzecznictwo). A zatem przeniesienie sprawy na drogę sądową przez wniesienie odwołania od decyzji organu rentowego ogranicza się do okoliczności uwzględnionych w decyzji, a między stronami spornych; poza tymi okolicznościami spór sądowy nie może zaistnieć (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2010 r., II UK 84/10, LEX nr 661518).

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy stwierdzić należy, że skarżący odwołał się od decyzji ustalających kapitał początkowy, kwestionując wyłącznie obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego poprzez nieuwzględnienie za rok 1976 kwot wynagrodzeń, które w jego ocenie powinien otrzymać z uwagi na niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Nie kwestionował

prawidłowości zaskarżonych decyzji odnośnie pozostałych wartości wpływających na wysokość kapitału początkowego. Tym samym Sądy obu instancji ograniczyły ustalenia faktyczne i rozważania prawne do prawidłowości przyjętego przez organ rentowy wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne za 1976 r. Jak zaznaczono powyżej, Sąd drugiej instancji odniósł się w tej kwestii do porozumień sierpniowych wskazując, że ustalenia dotyczące punktu czwartego 21 postulatów Międzyzakładowego Komitetu Strajkowego z dnia 17 sierpnia 1980 r. nie stanowiły podstawy do uwzględnienia przy wyliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego za 1976 r. wynagrodzenia wypłaconego skarżącemu w 1975 r. W protokole porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w G. z dnia 31 sierpnia 1980 r. zapis w sprawie punktu czwartego stanowi o niezwłocznym zbadaniu zasadności zwolnień z pracy po strajkach w 1970 r. i 1976 r. We wszystkich zgłoszonych przypadkach, w razie stwierdzenia nieprawidłowości, przewidziano natychmiastowe przywrócenie do pracy, jeżeli zainteresowani będą sobie tego życzyć, z uwzględnieniem nabytych w międzyczasie kwalifikacji (por. Protokół porozumienia zawartego przez Komisję Rządową i Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w G. z dnia 31 sierpnia 1980 r., www.wikipedia.pl oraz uchwałę Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z dnia 21 listopada 1980 r. w sprawie realizacji porozumień Rządu z załogami robotniczymi, M.P. nr 27, poz. 144 i 145). Skarżący przyznał, że w związku ze zmianą sposobu rozwiązania umowy o pracę nie otrzymał wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy, ani odszkodowania za bezzasadne rozwiązanie stosunku pracy (od 29 czerwca 1976 r. do 23 września 1976 r.), ani dodatku wyrównawczego do wynagrodzenia u nowego pracodawcy (M. S.A.).

Zwrócić należy uwagę, iż zgodnie z art. 174 ust. 3 w związku z art. 15 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunkiem koniecznym ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego jest wykazanie przychodu, od którego została uiszczona składka na ubezpieczenie społeczne. Jedynie gdy nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek

przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (art. 15 ust. 2a). Przepis ten ma zastosowanie także do repatriantów (art. 15 ust. 2b). Zarówno ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych, jak i ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nie zawierają regulacji umożliwiających wliczanie do podstawy wymiaru składek kwot wynagrodzeń nie wypłaconych osobom, które utraciły zatrudnienie za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne. Z tych względów Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 lutego 2012 r., I UK 239/11 (OSNP 2013 nr 1-2, poz. 19) przyjął, że przepis art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych nie uprawnia do uwzględnienia przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury wynagrodzenia za okres, w którym ubezpieczony nie wykonywał zatrudnienia ze względu na ukrywanie się z powodów politycznych, mimo iż okres ten został zaliczony do stażu pracowniczego. Warto również zauważyć, że ustawa z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne została uchwalona w czasie obowiązywania ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. z 1982 r. Nr 40, poz. 267 ze zm.), która nie regulowała kwestii zaliczania okresów pozostawania bez pracy. Uregulowanie takie zostało zawarte w ustawie z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytura i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) i powtórzone w obecnie obowiązującej ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, która w sposób całościowy reguluje zasady przyznawania i ustalania emerytury, w tym wysokości kapitału początkowego. Tym samym art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych nie daje podstaw do uwzględnienia okresu pozostawania bez pracy do ustalenia wartości kapitału początkowego oraz uwzględnienia wynagrodzeń, które w tym czasie mógłby otrzymać ubezpieczony, gdyby pozostawał w zatrudnieniu.

Odnosząc się natomiast do zarzutu naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z

Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w pierwszej kolejności wskazać należy, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczeniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2-5, okresy składkowe, o których mowa w art. 6. Takim okresem jest okres niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy na podstawie przepisów Kodeksu pracy zostało wypłacone wynagrodzenie lub odszkodowanie. Z ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że skarżący na skutek zmiany sposobu rozwiązania stosunku pracy nie otrzymał wynagrodzenia za okres pozostawania bez pracy ani odszkodowania. Nie wykazał też, aby takie świadczenia zostały mu przyznane. Zatem sporny okres nie mógł być na tej podstawie uwzględniony do okresów składkowych. Samo uwzględnienie danego okresu do okresu składkowego nie przesądza również o obowiązku wliczenia danej kwoty do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Zgodnie z § 2 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) podstawy wymiaru składek nie stanowią odprawy, odszkodowania i rekompensaty wypłacane pracownikom z tytułu wygaśnięcia lub rozwiązania stosunku pracy, w tym z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, nieuzasadnionego lub niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę lub rozwiązania jej bez wypowiedzenia, skrócenia okresu jej wypowiedzenia, niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa pracy.

Niezależnie od tego wskazać trzeba, że skarżący nie kwestionował okresów uwzględnionych do wyliczenia wysokości kapitału początkowego przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach. Dlatego też Sądy orzekające w sprawie, mając na względzie, że przedmiot rozpoznania sądowego wyznacza żądanie zgłoszone w odwołaniu wniesionym do sądu, oceniały prawidłowość zaskarżonych decyzji w zakresie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego.

Zauważyć ponadto należy, że w stanie prawnym obowiązującym do dnia 31 grudnia 2013 r., osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne, okres pozostawania bez pracy (nie więcej niż w wymiarze 5 lat) wliczał się, na podstawie art. 7 pkt 4 ustawy o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wyłącznie do okresów nieskładkowych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2006 r., II UK 180/05, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 106; z dnia 12 sierpnia 2009 r., II UK 391/08, LEX nr 1341673; z dnia 5 lipca 2011 r., I UK 5/11, M.Pr.Pracy 2011 nr 9, s. 45; uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 13/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 198 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 lipca 2010 r., III AUa 174/10, OSA 2011 nr 3, s. 68-79). Wobec tego organ rentowy wydając decyzje ustalające wysokość kapitału początkowego nie mógł spornego okresu uwzględnić do okresów składkowych. Dopiero ustawą z dnia 22 listopada 2013 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1734, dalej jako ustawa nowelizująca z dnia 22 listopada 2013 r.) do art. 6 ust. 2 pkt 6 dodano punkt 6a, stosownie do którego okresy niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych uważa się za okresy składkowe. Jednocześnie ustawodawca uchylił pkt 4 art. 7 ustawy o emeryturach i rentach zaliczający te okresy do okresów nieskładkowych. Ustawa nowelizująca z dnia 22 listopada 2013 r. weszła w życie z dniem 1 stycznia 2014 r. W myśl art. 2 tej ustawy, ponowne ustalenie wysokości świadczenia, przy uwzględnieniu okresów składkowych, które przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej były okresami nieskładkowymi, następuje na wniosek uprawnionego.

W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada oceny prawidłowości decyzji według stanu istniejącego w dacie jej wydania. Mimo, że sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznaje sprawę na nowo, to jednak jako organ kontrolny wobec organu rentowego ma obowiązek odnieść się do stanu rzeczy istniejącego w dacie wydania decyzji (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 grudnia 2014 r., II UK 76/14, LEX nr 1777882). W dacie wydania decyzji o ustaleniu kapitału początkowego stan prawny nie dawał możliwości uwzględnienia do okresów składkowych okresu niewykonywania pracy przed dniem 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych i takiego żądania skarżący nie zgłosił w odwołaniu, ani w czasie toczącego się postępowania sądowego. Z tych względów całkowicie bezzasadny jest zarzut niezastosowania przez Sąd drugiej instancji art. 5 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 6 ust. 2 pkt 6a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24 maja 1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne.

Podsumowując powyższe Sąd Najwyższy na zasadzie art. 398¹⁴ k.p.c. oraz art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

kc